

REPUBLIKA HRVATSKA
OSJEČKO-BARANJSKA ŽUPANIJA
SKUPŠTINA

Materijal za sjednicu

**INFORMACIJA O STANJU,
GOSPODARENJU I ZAŠTITI
ŠUMA NA PODRUČJU
OSJEČKO-BARANJSKE ŽUPANIJE**

Materijal pripremili:

- *Upravni odjel za poljoprivredu i ruralni razvoj Osječko-baranjske županije*
- *"Hrvatske šume"*
  - Uprava šuma Podružnica Osijek*
  - Uprava šuma Podružnica Našice*
  - Uprava šuma Podružnica Vinkovci*
  - Uprava šuma Podružnica Požega*

Osijek, lipnja 2013.

INFORMACIJA O STANJU, GOSPODARENJU I ZAŠTITI ŠUMA NA PODRUČJU OSJEČKO-BARANJSKE ŽUPANIJE

1. UVOD

Prema Zakonu o šumama ("Narodne novine" broj 140/05.), šume i šumska zemljišta dobra su od općeg interesa i ona su u državnom vlasništvu, osim privatnih šuma i šumskih zemljišta. Gospodarenje je povjereno "Hrvatskim šumama" d.o.o. Zagreb koje su u stopostotnom vlasništvu Republike Hrvatske. Poslovanje poduzeća karakteriziraju sljedeće specifičnosti:

1. financira se uglavnom prihodom ostvarenim od prodaje drva, usluga prijevoza drvnoj industriji i doprinosa uplaćenih za općekorisne funkcije šuma,
2. dugi proizvodni ciklus (kod hrastovih sastojina on traje 140 - 160 godina),
3. obveza održavanja proizvodne osnove na nepromijenjenoj razini (može se sjeći samo dio prirasta),
4. obveza obnove šuma kako u kontinentalnom tako i na krškom šumskom zemljištu,
5. obveza održavanja i poboljšanja općekorisnih i ekoloških funkcija šuma.

Organizacija "Hrvatske šume" d.o.o. je trostupanjska: Direkcija u Zagrebu - Uprave šuma Podružnice - Šumarije.

Na području Osječko-baranjske županije šumama gospodare:

- Uprava šuma Podružnica Osijek sa šumarijama - Batina, Baranjsko Petrovo Selo, Darda, Tikveš, Đakovo, Levanjska Varoš, Osijek i Valpovo.
- Uprava šuma Podružnica Našice sa šumarijama - Našice, Đurđenovac, Donji Miholjac i Koška.
- Uprava šuma Podružnica Vinkovci sa šumarijama - Mikanovci (dio) i Strizivojna (dio).
- Uprava šuma Podružnica Požega sa šumarijom Čaglin (dio).

Na organiziranju i izvršenju zadataka upravljanja i gospodarenja šumama i izvršenju istih po Upravama šuma zaposleno je na dan 31.12.2012. godine ukupno 853 radnika, što je vidljivo iz tablice:

Tablica 1. Struktura zaposlenih

Rbr	Uprava šuma	Zanimanje				Ukupno
		dipl. inženjer šumarstva	šumarski tehničar	proizvodni radnik	prateće osoblje	
1.	Osijek	57	79	193	84	413
2.	Našice	42	69	187	96	394
3.	Vinkovci	4	10	22	4	40
4.	Požega	1	2	2	1	6
5.	Ukupno	104	160	404	185	853

Izvor podataka: Uprave šuma Podružnica Osijek, Našice, Vinkovci i Požega.

Sukladno članku 15. Zakona o šumama na teritoriju Republike Hrvatske ustanovljeno je jedno šumskogospodarsko područje u cilju osiguranja jedinstvenog i trajnog gospodarenja šumama i šumskim zemljištem. Za šumskogospodarsko područje donosi se šumskogospodarska osnova područja.

Šumskogospodarsko područje dijeli se na gospodarske jedinice koje su prilagođene konfiguraciji terena, prometnicama te organizacijskim potrebama. Za njih se donose osnove gospodarenja. Osnovom gospodarenja za gospodarsku jedinicu utvrđuje se neposredno gospodarenje, vrsta i opseg radova za idućih 10 godina.

Osnove gospodarenja moraju biti u skladu sa šumskogospodarskom osnovom područja. Osnovu gospodarenja za gospodarsku jedinicu i šumskogospodarsku osnovu područja donose "Hrvatske šume" d.o.o. Zagreb, a odobrava resorno ministarstvo.

Šumama i šumskim zemljištima na kojima postoji pravo vlasništva gospodari se na temelju programa za gospodarenje šumama.

2. ŠUMSKI FOND

Stanje šumskog fonda na području Županije daje se tabelarno. Izvor podataka su osnove gospodarenja za sve gospodarske jedinice na našem području.

U tablici se daje pregled površina šuma i šumskog zemljišta po šumarijama, upravama šuma.

2.1. Površina šuma

Tablica 2. Iskaz šumskih površina

Organizac. jedinica	Ukupno (ha)	Radno dostupno (ha)	Nedostupno (ha)
Batina	10984	4726	6258
Baranjsko Petrovo Selo	7023	2900	4123
Darda	12415	6966	5449
Tikveš	11724	11724	0
Đakovo	6439	6439	0
Levanjska Varoš	4489	4489	0
Osijek	8673	8296	377
Valpovo	5707	5520	187
Uprava šuma Po Osijek	67454	51060	16394
Našice	4631	4631	0
Đurđenovac	5430	5430	0
Donji Miholjac	8676	8676	0
Koška	9137	9137	0
Uprava šuma Po Našice	27875	27875	0
Mikanovci	260	260	0
Strizivojna	1506	1506	0
Uprava šuma Po Vinkovci	1766	1766	0
Čaglin	996	996	0
Uprava šuma Po Požega	996	996	0
Hrvatske šume ukupno	98091	81697	16394

Izvor podataka: Uprave šuma Podružnica Osijek, Našice, Vinkovci i Požega.

Površine kojima gospodare Hrvatske šume i površine privatnih šuma (24.390 ha) ukupno čine 122.476 ha površina šuma na području Osječko-baranjske županije.

Površine šuma s lijeve obale Dunava u ukupnoj površini od 6.048 ha (Bačke šume) nisu dostupne kao posljedica ratnih zbivanja, a odnose se na iskazanu površinu Šumarije Batina. Ostale nedostupne šumske površine nisu dostupne zbog miniranosti terena i to u površini od 10.346 ha, na kojima je računski drvena zaliha 1.869.315 m³ i godišnji etat od 57.713 m³. U razdoblju 1999. - 2012. godine na području Uprave šuma podružnica Osijek razminirano je 14.587.852 m² šumskih površina, prosjeka i šumskih putova. Samo u 2012. godini razminirano je 979.069 m², a za to je utrošeno 8.341.837 kn.

Na području Osječko-baranjske županije je 16,71 % šumskih površina u državnim šumama nedostupno.

Tablica 3. Iskaz površina šuma

Organizacijska jedinica	Obrasle površine	Neobrasle	Neplodne	Ukupno
	ha			
Batina	8226,55	712,68	2044,88	10984,11
B. P. Selo	5720,20	1053,71	249,04	7022,95
Darda	7269,10	4656,60	489,61	12415,31
Tikveš	4605,91	5772,52	1345,99	11724,42
Đakovo	5942,14	459,55	37,12	6438,81
Levanjska Varoš	3957,54	508,56	23,14	4489,24
Osijek	7595,73	814,07	262,76	8672,56
Valpovo	5394,87	216,70	94,78	5706,35
Uprava šuma Po. Osijek	48712,04	14194,39	4547,32	67453,75
Našice	4420,65	142,03	68,72	4631,40
Đurđenovac	5126,28	155,06	149,09	5430,43
Donji Miholjac	8205,11	372,27	99,08	8676,46
Koška	8501,12	479,44	156,92	9137,48
Uprava šuma Po. Našice	26253,16	1148,80	473,81	27875,77
Mikanovci	251,00	4,00	5,00	260,00
Strizivojna	1419,00	46,00	41,00	1506,00
Uprava šuma Po. Vinkovci	1670,00	50,00	46,00	1766,00
Čaglin	970,74	16,20	9,17	996,11
Uprava šuma Po Požega	970,74	16,20	9,17	996,11
Hrvatske šume ukupno	77605,94	15409,39	5076,30	98091,63

Izvor podataka: Uprave šuma Podružnica Osijek, Našice, Vinkovci i Požega.

Šumovitost županije iznosi 29,47%, što je ispod državnog prosjeka koji iznosi 44%.

Pregled stanja privatnih šuma na području Osječko-baranjske županije

Dio površina šuma koja je isključena iz površina državnih šuma, a kojima su gospodarile Hrvatske šume d.o.o., UŠP Našice, a za koje su izrađeni Programi za gospodarenje šumama šumoposjednika iznosi 3098 ha. Programi su izrađeni za Gospodarske jedinice "Šume gospodarstva Adamovich" i "Šume gospodarstva Petrović".

Dio površina šuma koja je isključen iz površina državnih šuma, a kojima su gospodarile Hrvatske šume d.o.o., UŠP Našice, a za koje još nisu izrađeni Programi za gospodarenje šumama šumoposjednika iznosi 3654 ha. Ove površine vraćene su slijedećim nasljednicima: Marija Therresa Pejacsevich, Nicolas Keglevich, Marco i Ivan Pejacsevich, Paula Marija Pejacsevich, Ladislav i Nikolas Pedro Pejacsevich, Marija Teresa Blanckenstein.

Prema projektu Ministarstva poljoprivrede šumarstva i vodnoga gospodarstva iz 2006.godine, a na temelju satelitskih i orto-foto snimaka utvrđena je površina neuređenih šuma, malih šumskih posjeda od **7997 ha**.

Površine privatnih šuma:

Neuređene šume, mali šumski posjed	7.997,00 ha
Uređene šume, veliki šumski posjed	
Šume Nadbiskupija Đakovačko-Osječka	9.642,97 ha
Šume Gospodarstva Petrović	1.975,83 ha
Šume Gospodarstva Adamović	1.121,62 ha
Šume nasljednika Pejačevića	3.654,00 ha
UKUPNO:	24.390,72 ha

Površine privatnih šuma na području UŠP Osijek

Neuređene šume, mali šumski posjed	3.230,17 ha
Uređene šume, veliki šumski posjed	536,15 ha
Šume Nadbiskupija Đakovačko-Osječka	9.642,27 ha
UKUPNO:	13.408,59 ha

Izvršenja radova u 2012. godini

Sječa i izrada:

POND (Opseg nužne doznake)	426,99 m ³
ETAT (Po programu)	64.527,28 m ³
UKUPNO:	64.954,27 m³

Uzgojni radovi:

Priprema staništa	229,09 ha
Njega pomlatka	129,41 ha
Njega mladika	64,76 ha
Čišćenje sastojine	12,72 ha
Uređivanje šuma	12.369,32 ha
Savjetodavni rad	4,00 rd
Zaštita šuma (DPS)	77,50 rd
Doznaka ETAT-a	184,40 rd
Nadzor u radu	56.577,19 m ³
	24,00 rd

Plan radova za 2013. godinu:

Sječa i izrada:

POND (Opseg nužne doznake)	3.000,00 m ³
ETAT (Po programu)	56.577,00 m ³
UKUPNO:	59.577,00 m³

Uzgojni radovi:

Priprema staništa	252,00 ha
Pošumljavanje sadnicama	13,00 ha
Njega mladika	61,24 ha
Doznaka ETAT-a	283,00 rd
Uređivanje šuma	3.560,00 ha
Zaštita šuma (DPS)	61,00 rd
Savjetodavni rad	12,00 rd
Nadzor u radu	39,00 rd

Izvor podataka: Odjel za šume šumoposjednika, UŠP Osijek, Hrvatske šume Zagreb.

2.2. Drvna zaliha i prirast

U sljedećoj tablici daje se prikaz drvene zalihe po šumarijama, te vrsti drveća:

Tablica 4. Drvna zaliha i prirast u 000 m³

Vrsta drveća	Zaliha					Prirast				
	Šumarija	HRAST	OTB*	EA TOP	OMB**	UKUPNO	HRAST	OTB	EA TOP	OMB
Batina ***	66	167	74	255	562	1	9	6	11	27
B.P. Selo	18	208	217	420	863	1	14	13	24	52
Darda	312	322	241	587	1462	7	17	9	23	56
Tikveš	159	223	59	514	955	3	9	3	22	37
Đakovo	672	585	0	16	1273	16	19	0	1	36
L. Varoš	339	314	0	16	669	12	11	0	1	24
Osijek	335	326	327	327	1315	8	10	15	14	47
Valpovo	534	321	97	140	1092	12	11	11	8	42
UŠP Osijek	2435	2466	1015	2275	8191	60	100	57	104	321
Našice	745,50	529,08	0,00	28,42	1302,99	18,36	18,12	0,00	1,37	37,85
Đurđenovac	702,15	682,82	0,00	50,64	1435,61	16,91	23,03	0,00	1,93	41,87
D. Miholjac	1178,22	981,74	41,15	309,93	2511,50	27,55	26,88	2,19	12,13	68,76
Koška	1554,41	891,79	0,00	157,03	2603,23	33,69	27,94	0,00	5,34	66,97
UŠP Našice	4180,27	3085,43	41,15	546,01	7853,33	96,51	95,96	2,19	20,77	215,45
Mikanovci	58	26	-	0	83	1	1	-	-	2
Strizivojna	225	80	-	7	313	6	3	-	-	9
UŠP Vinkovci	283	106	-	7	396	6	4	-	-	11
Čaglin	68	97	-	13	186	2	4	-	1	7
UŠP Požega	68	97	-	13	186	2	4	-	1	7
Hrvatske šume ukupno	6966,27	5754,43	1056,15	2841,01	16626,33	164,51	203,96	59,19	124,77	536,45

Izvor podataka: Uprave šuma Podružnica Osijek, Našice, Vinkovci i Požega.

* OTB - ostala tvrda bjelogorica (jasen, bukva...)

** OMB - ostala meka bjelogorica (vrba, domaća topola)

*** bez Bačkih šuma - lijeva obala Dunava

3. GOSPODARENJE

Šume predstavljaju specifično prirodno bogatstvo čije se značenje ne može izraziti samo u gospodarskoj, nego još i više u ekološkoj i socijalnoj vrijednosti. Gospodariti tim resursom velika je obveza prema društvu u cjelini, a to znači racionalno koristiti njene proizvodne mogućnosti, ali uz istovremeno i njenu obnovu.

Kod nas se šumama gospodari na načelima šumarske struke koja se izučava na Šumarskom fakultetu (Zagreb) i Šumarskom institutu (Jastrebarsko). Temeljno obilježje gospodarenja našim šumama je potrajno gospodarenje. Karakteristike takovog gospodarenja su: potrajnost šumskih površina, potrajnost drvene zalihe i potrajnost ekoloških funkcija. Opredjeljenje je hrvatske šumarske struke i znanosti za prirodnu šumu i za njen razvoj po ugledu na prašumu. Ovo opredjeljenje dobiva sve više poklonika u europskoj šumarskoj struci i znanosti. Šuma koja je očuvala prirodne osobine je najstabilnija, daje najveće i gospodarske i ekološke vrijednosti.

Temeljni zadatak u gospodarenju šumama je uzgajanje šuma, to jest izbor vrste, načina i vremena rada u šumskom ekosustavu, koji će omogućiti da isti daje maksimalnu proizvodnju, stabilnost, a time i samoobnovljivost. Obnova sastojina obavlja se šumskim vrstama drveća koje su na tom staništu autohtone ili udomaćene. Važno je naglasiti da se ne može prirodna sastojina posjeći, a da prije toga nije obnovljena.

Sukladno navedenom, Zakon o šumama obvezuje sve koji gospodare šumama, na provedbu jednostavne i proširene reprodukcije šuma. Jednostavna biološka reprodukcija šuma (po novoj zakonskoj terminologiji Biološka obnova šuma 1 - 9) obuhvaća pripremne radove u obnovi sastojina, sadnju i sjetvu, njegu sastojina, mjere zaštite i čuvanja šuma, doznaku stabala za sječu, izradu osnova gospodarenja. Proširena biološka reprodukcija šuma (Biološka obnova šuma 10 - 16) obuhvaća pošumljavanje neobraslih površina, te konverziju i sanaciju sastojina, izgradnju i održavanje šumskih prometnica i razminiranje. Gospodarenje obuhvaća i iskorištavanje šuma i šumskih zemljišta, sporednih šumskih proizvoda, lovstvo, te rasadničku proizvodnju.

Uprave šuma na kontinentalnom dijelu obvezne su izdvajati sredstava za jednostavnu biološku reprodukciju (BOŠ 1 - 9) od ukupnog prihoda iskorištavanja šuma onoliko koliko je to potrebno za uspješno izvođenje tih radova, te 3% za proširenu biološku reprodukciju šuma (BOŠ 10 - 16). Prema Zakonu o šumama ovaj način financiranja primjenjuje se od 2007. i prema njemu se izdvaja, kako je rečeno, 3% za radove biološke obnove šuma (10 - 16), te za radove biološke obnove šuma (1 - 9) izdvaja se na teret djelatnosti iskorištavanja šuma onoliko koliko je potrebno.

Temeljni akt gospodarenja šumom je osnova gospodarenja. Godišnje gospodarenje šumama temelji se na Godišnjim planovima gospodarenja koje donose "Hrvatske šume" d.o.o., a odobrava ga Nadzorni odbor "Hrvatskih šuma" kao organ upravljanja. Vlada Republike Hrvatske imenuje 6 članova Nadzornog odbora, a 1 člana zaposlenici "Hrvatskih šuma".

Godišnjim planovima gospodarenja planiraju se izvršiti radovi u opsegu najmanjeg prosječnog godišnjeg propisa osnove gospodarenja. Šumarstvo Osječko-baranjske županije iz svojih prihoda ne može osigurati reprodukciju šuma (obnovu šuma) kao i potrebna ulaganja u ceste, građevinske objekte i opremu.

"Hrvatske šume" d.o.o. po članku 65. Zakonu o šumama obvezne su izdvojiti šumski doprinos u iznosu 3,5% (za nizinski dio) od cijene drvnih sortimenata na panju, odnosno 5% za brdsko - planinski dio, te općine od posebne državne skrbi. Navedeni šumski doprinos je prihod jedinica lokalne samouprave.

3.1. Obračunati šumski doprinos po općinama za 2012. godinu

Tablica 5. Uprava šuma Podružnica Osijek

Općina	Osnovica obračuna (kn)	Iznos obračuna (kn)
Antunovac (5%)	8.128,55	406,44
Beli Manastir (5%)	2.286.696,52	114.340,14
Belišće (3,5%)	3.789.080,11	132.612,43
Đakovo (3,5%)	1.192.308,68	41.737,58
Osijek (3,5%)	1.238.847,88	43.358,40
Valpovo (3,5%)	1.054.853,45	36.912,89
Petrijevci (3,5%)	209.961,67	7.348,00
Bilje (5%)	1.197.219,43	59.862,26
Čeminac (5%)	1.324.881,20	66.249,12
Čepin (3,5%)	4.689.937,03	164.146,79
Darda (5%)	944.667,46	47.234,88
Draž (5%)	1.388.011,78	69.405,02
Drenje (3,5%)	401.506,30	14.053,61
Erdut (5%)	4.982.388,42	249.165,85
Gorjani (3,5%)	1.156.757,27	40.483,82
Jagodnjak (5%)	1.338.835,52	66.947,55
Kneževi Vinogradi (5%)	6.514.469,85	325.746,41
Levanjska Varoš (5%)	518.052,00	25.904,21
Petlovac (5%)	903.621,29	45.186,83
Popovac (5%)	27.249,95	1.362,53
Satnica Đakovačka (5%)	584.778,33	29.251,26
Semeljci (5%)	191.820,78	9.591,24
Trnava (5%)	313.077,96	15.655,26
Viškovci (3,5%)	389.985,49	13.650,61
Bizovac (3,5%)	1.393.794,76	48.784,54
Vuka (3,5%)	1.430,80	50,08
Vladislavci (5%)	20.599,26	1.029,97
Šodolovci (5%)	2.770.551,00	138.557,11
UKUPNO	40.833.512,74	1.809.034,83

Izvor podataka: Uprava šuma Podružnica Osijek.

Tablica 6. Uprava šuma Podružnica Našice

Općina	Osnovica obračuna (kn)	Iznos obračuna (kn)
Donja Motičina (3,5 %)	3.822.457,14	133.786,00
Donje Viljevo (3,5 %)	11.401.532,57	399.053,64
Magadenovac (3,5 %)	1.537.442,00	53.810,47
Valpovo (3,5 %)	1.236.828,57	43.289,00
Podgorač (3,5 %)	3.190.586,00	159.529,30
Marijanci (3,5 %)	407.136,00	14.249,76
Koška (3,5 %)	2.806.809,71	98.238,34
Našice (3,5 %)	2.809.060,00	98.317,10
Feričanci (3,5 %)	61.867,43	2.165,36
Donji Miholjac (3,5 %)	1.687.870,29	59.075,46
Đurđenovac (3,5 %)	900.854,86	31.529,92
Podr. Moslavina (5 %)	1.558.843,20	77.942,16
UKUPNO	31.421.287,77	1.170.986,56

Izvor podataka : Uprava šuma Podružnica Našice.

Tablica 7. Uprava šuma Podružnica Vinkovci

Šumarija Strizivojna	Osnovica obračuna (kn)	Iznos obračuna (kn)
Općina Strizivojna (3,5 %)	756.202,28	26.467,08
UKUPNO	756.202,28	26.467,08

Izvor podataka: Uprava šuma Podružnica Vinkovci.

Tablica 8. Uprava šuma Podružnica Požega

Šumarija Čaglin	Osnovica obračuna (kn)	Iznos obračuna (kn)
Grad Našice (3,5 %)	100.412,28	3.514,43
UKUPNO	100.412,28	3.514,43

Izvor podataka: Grad Našice.

Tablica 9. Hrvatske šume ukupno

Osječko baranjska županija	Osnovica obračuna (kn)	Iznos obračuna (kn)
	73.111.415,07	3.010.002,90

Tablica 10. Privatne šume(Faunus Fatus, Faunus Selva, Grof Pejačević i N.B. Adamović

Općina/grad	Osnovica obračuna (kn)	Iznos obračuna (kn)
Našice (3,5 %)	3.510.941,43	128.882,95
Podgorač (3,5%)	5.292.880,00	274.750,11
Đurđenovac(3,5%)	775.748,85	27.151,21
Donja Motičina (3,5%)	1.252.939,00	43.852,87
UKUPNO	10.880.220,70	470.307,04

Izvor podataka: Grad Našice, Općine Podgorač, Đurđenovac i Donja Motičina..

Tablica 11. Privatne šume(Sunčane šume)

Općina/grad	Osnovica obračuna (kn)	Iznos obračuna (kn)
Trnava (5%)	1.666.430,40	83.321,52
Levanjska Varoš (5%)	3.270.483,60	163.524,18
Drenje (3,5%)	2.736.995,70	95.794,85
Satnica Đakovačka (5%)	598.380,20	29.919,01
UKUPNO	8.272.289,90	372.559,56

Izvor podataka: Općine Trnava, L. Varoš. Drenje i Satnica Đakovačka.

Tablica 12. Privatne šume ukupno

Osječko baranjska županija	Osnovica obračuna (kn)	Iznos obračuna (kn)
	19.152.510,60	842.866,60

Tablica 13. Osječko-baranjska županija sveukupno

Osječko baranjska županija	Osnovica obračuna (kn)	Iznos obračuna (kn)
	92.263.925,67	3.852.869,50

3.2. Prosječni godišnji propis jednostavne biološke reprodukcije šuma (BOŠ 1 - 9) i izvršenja u 2012. godini

Tablica 14. Prosječni godišnji propis radova BOŠ 1 - 9 i izvršenja u 2012. godini

Šumarija	Prosječni godišnji propis osnove (ha)					Izvršenje (ha)				
	priprema	pošumlja- vanje	popunja- vanje	njega	čišćenje	priprema	pošumlja- vanje	popunja- vanje	njega	čišćenje
Đakovo	46,83	12,40	3,76	81,40	117,16	9,80			25,64	129,66
Lev. Varoš	38,06		4,05	50,28	87,76				7,86	52,78
Osijek	77,16		5,65	151,56	13,68	73,22	56,89	9,16	74,08	50,98
Valpovo	24,06	9,86		76,32	29,21				27,44	23,43
Batina	6,83	29,66	1,50	74,83	18,55	24,70	25,50	4,09	14,98	
B.P.Selo	10,15	10,24	0,54	29,20	10,57				11,84	
Darda	22,93	21,36	2,75	35,98	53,38	17,20			9,14	13,83
Tikveš	1,83		1,83	5,28	3,94				3,32	17,62
Up. šuma Po. Osijek	227,85	83,51	20,07	504,86	334,24	124,92	82,39	13,25	174,30	288,30
Đurđenovac	50,83	1,71	1,68	62,87	28,92	79,72	0,00	2,00	26,57	13,70
D. Miholjac	59,63	54,63	3,76	86,42	51,44	0,00	0,00	0,00	151,52	24,14
Koška	36,33	15,82	7,84	74,94	47,91	0,00	24,59	5,00	64,16	78,23
Našice	40,11	20,56	0,00	40,98	27,73	0,00	0,00	0,00	34,80	0,00
Up.šuma Po. Našice	186,90	92,72	13,28	265,21	156,00	79,72	24,59	7,00	277,05	116,07
Mikanovci	4,32	4,32	-	11,80	2,32	23,28	11,64	-	8,96	-
Strizivojna	-	-	-	47,50	36,19	-	-	-	46,09	4,47
U.šuma Po.Vinkovci	4,32	4,32	-	59,30	38,52	23,28	11,64	-	55,05	4,47
Čaglin	12,96	-	4,15	41,0	20,75	1,7	-	4,7	30,62	2,1
Up.šuma Po. Požega	12,96	-	4,15	41,0	20,75	1,7	-	4,7	30,62	2,1
Hr. šume ukupno	432,03	180,56	37,50	870,37	549,51	229,62	118,62	24,95	537,02	410,94

Izvor podataka: Uprave šuma Podružnica Osijek, Našice, Vinkovci i Požega.

Radovi jednostavne biološke reprodukcije šuma (BOŠ 1 - 9) obavljani su u skladu s propisima šumsko - gospodarskih osnova. Pošumljavanja novih površina nije bilo.

3.3. Prosječni godišnji propis proširene biološke reprodukcije šuma (BOŠ 10 - 16) i izvršenje u 2012. godini

Tablica. 15. Prosječni godišnji propis radova BOŠ 10 - 16 i izvršenje u 2012. godini

Šumarija	Prosječni godišnji propis osnove (ha)					Izvršenje (ha)				
	priprema	pošumlja- vanje	popunja- vanje	njega	čišćenje	priprema	pošumlja- vanje	popunja- vanje	njega	čišćenje
Đakovo	15,93	13,74	0,11	19,30	0,61	26,35		14,33	25,36	1,49
Lev. Varoš	0,15	0,15		7,79	8,08				0,04	
Osijek	72,86	93,61		188,04	354,50	31,49	24,94		319,17	
Valpovo	49,39	50,84	5,66	96,73	4,71	77,71	51,50		107,37	
Batina	9,03	15,87	0,69	15,70		29,32	84,98		34,33	
B.P.Selo	34,15	38,03	1,00	46,54		123,55	159,45		147,78	
Darda	40,37	39,86	1,92	54,19	0,27		14,14		91,03	
Tikveš	28,47	28,47	5,00	49,69	5,88	29,04	30,30	13,53	65,49	
Up. šuma Po. Osijek	250,34	280,56	14,39	477,99	374,06	317,46	365,31	27,86	790,57	1,49
Đurđenovac	2,02	2,02	0,00	5,43	-	0,00	0,00	0,00	5,31	-
D. Miholjac	1,12	1,81	1,98	21,25	-	0,00	0,00	0,00	1,46	-
Koška	6,33	6,33	0,07	7,21	-	0,00	0,00	0,00	1,00	-

Našice	0,86	0,48	1,12	12,82	-	1,12	1,12	0,00	7,10	-
Up.šuma Po. Našice	10,33	10,64	3,17	46,71	-	1,12	1,12	0,00	14,87	-
Mikanovci	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Strizivojna	1,44	1,44	-	1,97	-	-	-	-	12,03	-
U.šuma Po.Vinkovci	1,44	1,44	-	1,97	-	-	-	-	12,03	-
Čaglin	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Up.šuma Po. Požega	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Hr. šume ukupno	262,11	292,64	17,56	526,97	374,06	318,56	366,43	27,86	817,47	1,49

Izvor podataka: Uprave šuma Podružnica Osijek, Našice, Vinkovci i Požega.

Radovi proširene biološke reprodukcije (BOŠ 10 - 16) obavljani su u skladu s propisima šumsko - gospodarskih osnova. **Pošumljavanja novih površina bilo je na 42,43 ha.** Pripreme i sadnje su povećane zbog povećanja dostupnih površina (razminiranjem terena se pristupilo sječi, a nakon nje slijedi priprema površine za sadnju i pošumljavanje). Također, značajno su povećane i njege sastojina.

3.4. Prosječni godišnji etat glavnog i prethodnog prihoda i izvršenje u 2012. godini

Na temelju proizvodnih mogućnosti i stvarnog stanja sastojina utvrđuje se etat, to jest ona drvena masa koja se iz šume može posjeći, a da se ne naruši potrajnost gospodarenja šumama. Etat se razvrstava na etat glavnog (sječa šume koja je zrela i predviđena za obnovu) i prethodnog (mlađe sastojine u kojima se vrši njega proredom) prihoda.

Tablica 16. Prosječni godišnji etat glavnog i prethodnog prihoda i izvršenje u 2012. godini

Šumarija	Prosječni propis osnove					Izvršenje				
	površina (ha)		etat (m ³)		Ukupno (m ³)	površina (ha)		etat m ³		Ukupno (m ³)
	GL	PR	GL	PR		GL	PR	GL	PR	
Đakovo	33,35	422,09	12.506	13.945	26.451	36,74	413,38	9.232	15.968	25.200
Lev. Varoš	9,01	279,15	3.350	8.733	12.083	0	363,46	302	8.846	9.148
Osijek	118,16	184,85	41305	8.023	49.328	142,96	259,72	40.908	11.907	52.815
Valpovo	65,43	272,91	18.754	10.934	29.688	115,76	288,74	24.600	11.241	35.501
Batina	42,48	66,02	13.289	1.529	14.818	3,56	53,02	2.585	2.094	4.679
B.P. Selo	146,53	61,66	45.445	1.630	47.075	79,23	0	29.445	12	29.457
Darda	103,61	244,31	36.366	6.701	43.067	40,27	163,19	15.559	5.816	21.375
Tikveš	28,90	110,59	7.586	3.076	10.662	23,80	99,60	5.392	4.754	10.146
Uprava šuma Po. Osijek	547,47	1.641,58	178.601	54.571	2.33172	442,32	1.641,11	127.683	60.638	18.8321
Đurđenovac	54,46	480,53	23.955	13.984	37.939	44,74	257,37	10.668	10.677	21.345
D. Miholjac	28,85	627,50	12.387	20.810	33.197	82,62	737,96	12.186	21.584	33.770
Koška	42,57	734,16	18.312	25.459	43.771	90,91	640,90	17.598	28.570	46.168
Našice	41,77	397,92	15.361	14.301	29.662	34,04	110,42	4.034	3.929	7.963
Uprava šuma Po. Našice	167,65	2.240,11	70.015	74.554	144.569	252,31	1.746,65	44.486	64.760	109.246
Mikanovci	5,1	16,7	1637	901	2538	-	-	-	-	-
Strizivojna	13,6	91,6	3799	3843	7642	-	135,91	-	5613	5613
Uprava šuma Po. Vinkovci	18,7	108,3	5.436	4.744	10.180	-	135,91	-	5613	5613
Čaglin	13,02	53,45	6.281	3.755	10.036	87,29	225,31	14.747	8.968	23.715
Uprava šuma Po. Požega	13,02	53,45	6281	3.755	10.036	87,29	225,31	14747	8.968	23.715
Hrv. šume UKUPNO	746,84	4.043,44	260.333	137.624	397.957	781,92	3.748,98	186.916	139.979	326.895

Izvor podataka: Uprave šuma Podružnica Osijek, Našice, Vinkovci i Požega.

Izvršeni etat u odnosu na propisani etat osnovama gospodarenja kreće se u granicama dozvoljenih odstupanja. Izrađeni drvni sortimenti prodaju se prema planu prodaje koji donosi Uprava Hrvatskih šuma u Zagrebu.

Proizvodi se prodaju putem ugovora ili međunarodnih i domaćih nadmetanja. Ugovore sklapa Uprava društva, a kao osnovni kriterij za raspodjelu trupaca je stupanj finalizacije koju ima neka tvrtka.

Robu koja se prodaje na ugovor kupci plaćaju po cjeniku drvnih sortimenata poduzeća, a obveza plaćanja nastaje po isporuci nakon 60 dana.

Smatra se da problem odnosa između šumarstva i drvne industrije i dalje nije adekvatno riješen, odnosno da se još uvijek previše izvozi piljena građa. To bi trebalo sistemski nastojati riješiti tako da se domaća sirovina preradi sa što većim stupnjem finalizacije i na takav način izveze. To se može potići različitim metodama poticajnih mjera, odnosno destimulacijom izvoza piljene građe.

4. ZAŠTITA ŠUMA

Odjel za ekologiju i zaštitu šuma u Hrvatskim šumama d.o.o. Upravi šuma podružnici Osijek i u protekloj **2012.** godini je, kao i do sada, imao za cilj i zadatak da u prvom redu primjeni sve pozitivne zakonske propise u svezi zaštite šuma i šumskog zemljišta.

U ostvarivanju tih ciljeva usko smo surađivali (kao i proteklih godina) sa Šumarskim fakultetom Sveučilišta u Zagrebu, Šumarskim Institutom u Jastrebarskom i Zavodom za zaštitu bilja pri Ministarstvu poljoprivrede.

Zaštita šuma provodila se u skladu s planom za 2012. godinu i potrebama nastalim praćenjem svih uzročnika oštećenja šuma, a isti se ogledaju kroz djelovanje **abiotiskih, biotiskih** kao i **antropogenih čimbenika**, pri čemu smo nastojali evidentirati i organizirati praćenje oštećenosti stabala - šuma kao i fenološka motrenja.

Glavni uzročnici oštećenosti šuma su: onečišćenje zraka, vode i tla, promjene prirodnih značajki vodnog režima zbog tehničkih, a poglavito hidrotehničkih zahvata u nizinskim šumama, nepovoljne klimatske prilike, te kukci i biljne bolesti.

4.1. Abiotiski čimbenici

Sušenje šuma

Tijekom 2012. god. prema međunarodnom programu po 24. (dvadeset četvrti) puta izvršena je procjena oštećenosti šuma na **dvije bioindikacijske, četiri osnovne i jednoj pomoćnoj plohi**. Zdravstveno stanje je stabilno i ne razlikuje se u odnosu na stanje evidentirano u prethodnoj godini na navedenim objektima, tj. ne pokazuje naglo povećanje intenziteta sušenja, iako je taj trend stalno prisutan.

Doznaka sušaca i interventna sječe provedena je u sljedećim šumarijama:

Batina	2.547,36 m ³
Darda	293,00 m ³
Đakovo	1.917,00 m ³
L.Varoš	302,00 m ³
Osijek	205,00 m ³
Valpovo	1.727,00 m ³

UKUPNO **6.991,36m³**

Navedena masa u odnosu na ukupnu sječivu masu ne predstavlja neki posebno alarmantni podatak, no i nadalje istu pojavu treba pažljivo pratiti kako ne bi izmakla kontroli.

Na području Uprave šuma Podružnica Našice procjena oštećenosti (sušenje šuma) pratila se na 4 bioindikacijske točke (16x16 km) i 10 osnovnih točaka (4x4 km). Visok intenzitet sušenja (oštećenosti krošanja) zabilježen je kod hrasta lužnjaka i kitnjaka, gdje je prosječna značajna oštećenost nešto iznad prosjeka na nivou Republike Hrvatske.

Klima

Nakon izrazito hladne zime (-27 C°) u siječnju mjesecu, te kišnog perioda sve do 18. travnja kada je došlo do pojave kasnog mraza koji je desetkovao kako u poljoprivredi voćnjake, tako i mlade hrastove sadnice, nastupilo je izrazito sušno razdoblje sve do kraja godine - sa izuzetno malom količinom oborina, što se u konačnici manifestiralo kao **elementarna nepogoda - SUŠA**. To je osnovna je karakteristika klime za ovu 2012. godinu, uz opću ocjenu i konstataciju, a to je:

- **zima** (siječanj, veljača i ožujak): nakon relativno malo snježnog, kišnog i **ekstremno hladnog siječnja** i veljače, u zadnjoj dekadi se nastavilo nestabilno i promjenjivo vrijeme, ali znatno toplije, snijega je bilo malo samo u gorju, u cijeloj Hrvatskoj. Zima je bila "manje oborinska" od prosjeka, ponegdje i duplo, dok je prosječno temperaturno odstupanje u nas upalo u kategoriju normalnog.
- **proljeće** (ožujak, travanj, svibanj) uz pojavu kasnih mrazeva tijekom travnja, temperaturno i klimatološki malo toplije od prosjeka, a i **oborina** je bilo znatno **manje od prosjeka**.
- **ljetno** (lipanj, srpanj, kolovoz): početak lipnja u Hrvatskoj, a osobito u Slavoniji, donijelo je višemjesečnu sušu te nedostatak vode za piće i stoku u bunarima u brojnim mjestima, te je župan Osječko-baranjske županije proglasilo izvanredno stanje - stanje elementarne nepogode.
U globalu klimatološki ljetno u Hrvatskoj, pa tako i u Slavoniji, bilo je znatno toplije od prosjeka s odstupanjem od preko +2°C iznad srednje vrijednosti ljeta.
Navedeno ukazuje na činjenicu da temperatura zraka u Hrvatskoj i dalje prati trend globalnog zatopljenja koje je vrlo vjerojatno, pretežito, posljedica povećanja stakleničkih plinova u atmosferi uslijed sagorijevanja fosilnih goriva u energetici, industriji prometu i drugdje.

Ljetne visoke i ekstremne temperature zraka, rezultirale su vremenskim prilikama u smislu pojave olujnog nevremena i pijavica, a koje su za krajnji ishod često prouzrokovale ledotuču i vjetrolome, te vjetroizvale u šumi.

- **jesen** (rujan, listopad, studeni): sredina rujna donijela je za Slavoniju nešto kratkotrajnih oborina kao i u listopadu, no to nije značajnije utjecalo na režim voda. Veći dio studenog - južina i iznad prosječna toplina sve do druge polovice studenog i prosinca kada je zahladilo i djelomice zasniježilo.
Prosječna godišnja količina oborina za Baranju u odnosu na ostali dio Slavonije je bio nešto povoljniji zahvaljujući nekolicini kišnih masa koje su zahvatile te predjele, no, bez obzira ukupna količina oborina kretala se u vrijednostima od 330- 380 mm što je upola od prosjeka oborina za ove krajeve.

Mrazevi

Tijekom mjeseca travnja, točnije 18. 04. 2012., bila je evidentirana pojava kasnih mrazeva, a isti su se manifestirali u vidu značajnih šumskih šteta. Pojava kasnog mraza, koja je na području šumarija Donji Miholjac, Đurđenovac, Koška i Našice zahvatila površinu od 5.932 ha, je gotovo sasvim uništila prvi hrastov list. S druge strane, ovaj kasni mraz je uništio gusjenice mrazovca i hrastovog savijača, tako da nije bilo potrebno tretirati ove štetnike kako je bilo planirano s obzirom na praćenje (tijekom zime 2011/12. godine) koje je pokazalo visoku zaraženost.

Ledotuče

Evidentiranih i izrazitih šteta od ledotuče nije bilo na području Osiječko-baranjske županije.

Vjetar

Štete od vjetra u vidu **vjetroizvala** i **vjetroloma** uočene su i evidentirane na području šumarija:

Batina	56,04 m ³
Đakovo	1.143,00 m ³
UKUPNO	1.199,04 m³

U ovim je šumarijama tijekom ljetnih mjeseci nakon višemjesečnih suša i izrazito toplog vremena, te uslijed velikih termičkih razlika i temperaturnih oscilacija dolazilo do iznenadnog te jakog puhanja vjetra, a što se manifestiralo u vidu orkanskog nevremena koje za navedeno godišnje doba kao i konstatirane - izmjerene jakosti (od 100 do 180 km/h) nije uobičajeno za ove krajeve.

Kiša - voda

Evidencija i analiza oborinskih prilika pokazala je da je u 2012. godini u cijeloj Hrvatskoj bilo manje oborina od prosjeka na većini postaja. Osobito se to odnosilo na zapadni dio Slavonije, tj. Slavonsko-baranjske županije, gdje se ocjena hidrološkog stanja tijekom godine kategorizirala za jugoistočnu Slavoniju u kategoriji - **normalno**.

Ovakovo stanje koje se protezalo gotovo tijekom cijele godine manifestiralo se u vidu kroničnog nedostatka vlage u zemlji, a tako i na šumskom zemljištu i u samim sastojinama. Navedeno stanje prouzročeno je ljetnom sušom, a to je rezultiralo izmjerom prosječne godišnje količine padavina za ovaj dio Slavonije za 2012. god. u količini od **594,7 mm**, što u odnosu na višestoljetni prosjek od **686 mm** predstavlja manjak oborina od **91,3 mm**, a što bi se slikovito moglo prevesti na vrijeme višemjesečnog trajnog, tj. prekomjernog nedostatka oborina - vode tijekom godine.

Požari

Tijekom protekle 2012. godine na području Uprave šuma Podružnica Osijek evidentirano je 18 (osamnaest) šumskih požara, s ukupno opožarenom površinom od 379,71 ha. Požari su evidentirani u sljedećim šumarijama:

	Br. požara	Opožarena površina
Đakovo	3	9,50 ha
Valpovo	1	0,70 ha
Darda	7	316,01 ha
BPSelo	1	8,00 ha
Osijek	4	36,50 ha
L.Varoš	2	9,00 ha
UKUPNO	18	379,71 ha

Uzrok većine požara je paljenje trave i korova na poljoprivrednim površinama, a koji se potom proširio u sastojinu, tj. šumu, pri čemu je došlo do zapaljenja listinca koji se u predmetnim odsjecima nalazio u većoj količini. U gašenju navedenih požara sudjelovalo je **389** gasitelja sa **102** vatrogasna navalna vozila i cisterni, te utrošeno **1391** sat pri intervenciji gašenja. Program aktivnosti protupožarne zaštite odvijao se u skladu s programom Vlade Republike Hrvatske u provedbi posebnih mjera zaštite od požara od interesa za republiku Hrvatsku u 2012. godini.

Izrađeni su Protupožarni elaborati i na vrijeme dostavljeni županijskom vatrogasnom zapovjedniku i Zapovjedništvu - Državnoj upravi za zaštitu i spašavanje (tel. 212).

U provedbi izvršeno je tanjuranje PP prosjeka na 413,13 ha.

Tijekom proljeća izvršen je i komisijski pregled PP prosjeka i o tome su ispunjeni obrasci (ostavljeni u šumarijama), te napravljen zapisnik o internom nadzoru.

Također je inspektor PP službe MUP-a obavio inspekcijski nadzor pregleda PP elaborata i izvršio uvid na terenu.

Na području Uprave šuma Podružnica Našice tijekom 2012. godine bilo je 5 požara uzrokovanih ljudskom nepažnjom (paljenje korova). Opožarena površina je 4,85 ha, a obračunata šteta 358.126,46 kuna.

4.2. Biotički čimbenici

Štetnici (INSEKTI)

- **Mala topolina sovica** - (*Nycteola revayana asiatica*) štetnik nekih vrsta klonova topola, a i hrasta
- **Žirotoč** - (*Balaninus*)
- **Lisne uši** - (*Aphididae fam. Sp.*)
- **Cigaraš** - brezin, topolin - (*Byctiscus betulae L.*)
- **Štitaste uši** - (*Cooidae fam. Sp.*)
- **Velika topolova zlatica** - (*Melasoma populi L.*)
- **Modra topolova i vrbina zlatica** - (*Plagioderma versicolor L.*)
- **Vrbina i topolova zlatica** - (*Phyllodectae vittelinae*)
- **Šumski hruštevi** - (*Scarabaeidae fa. Sp., Melolontha melolontha i M. Hippocastani*)
- **Veliki topolin staklokrilac** - (*Sessiide fam. - Trochillium apiformis*)
- **Mali topolin staklokrilac** - (*Sessiide fam - Sciapteron tabaniformis*)
- **Grbice** - geometride - **Mali mrazovac** (*Geometridae fam. - Operoptera brumata L.*)
- **Veliki mrazovac** (*Geometridae fam. - Hibernija defoliaria L.*)

Niti jedan od navedena dva štetnika (grbice) nije ustanovljen u značajnijem broju u šumarijama UŠP Osijek.

Navedeni insekti susretali su se u našim šumama kao i rasadnicima i ove 2012. godine, no u odnosu na proteklu 2011. godinu na području Baranje, točnije u šumariji Darda, GJ Haljevo-Kozaračke šume kao i na slavonskoj strani u šumariji Valpovo, GJ Valpovačke nizinske šume, evidentiran je veliki broj gubarovih legala koji je predstavljao dovoljan razlog za provedbom kurativne i preventivne avio akcije tretiranja predmetnih šuma i šumskih površina protiv istih. U ostalim šumarijama, kao i u djelu rasadnika, ocijenjeno je da nije potrebno provoditi određene akcije zaštite, te stoga iste nisu poduzimane, osim kada je u pitanju intenzivna zaštita od insekata u rasadnicima. Za ovu godinu, kao i u prošloj, za preventivu u rasadnicima koristilo se sredstvo Match 0,50 EC, kao biotehnički preparat koji svojim sastavom djeluje preventivno kao inhibitor enzima hitinaze, te ometa razvoj insekata i ima relativno vrlo dugo djelovanje.

Na području UŠP Našice praćenjem stanja zaraženosti mrazovcem i savijačem u zimu 2011/12. godine pokazalo je visoku zaraženost ovim vrstama ranog štetnika, te se planirala avio akcija u proljeće 2012. godine na području šumarija Donji Miholjac i Koška, ali kasni mraz u travnju je uništio hrastov list, ali i gusjenice mrazovca i savijača.

Glodavci

Glodavci su suzbijani na području šumarije Koška na površini od 30,17 ha i to sredstvom Sorex a cebo za koju je dobivena dozvola s obzirom na FSC certifikat.

Gubar glavonja - (Limantria dispar L.)

Nakon godina gradacije, provođenja zaštite i evidentnog procesa retrogradacije, stanje gubara u 2012. je sljedeće:

Pregledom šuma i šumskih površina u većini šumarija nisu uočene sastojine sa značajnijim prisustvom gubara, tj. gubarovih legala, osim u gore navedene dvije. Štoviše, moglo bi se uočiti i zaključiti da ih u pojedinim gospodarskim jedinicama i nema, tj. da ih je daleko manje no što bi bilo normalo, iako je jedna od uobičajenih vrsta u zoocenološkom lancu.

Izuzetak su kao što smo naveli u šumariji Darda, g. j. "Haljevo-kozaračke šume", predjeli Koha i Haljevo u kojima je zaštita provedena na površini od 1195 ha; i u šumariji Valpovo, u gospodarskoj jedinici "Valpovačke nizinske šume", predjel Dubrava na površini od 85,00 ha.

U šumariji Osijek, u g. j. "Osječke nizinske šume", predjel Tomini Hrast, uočeno je povećano brojno stanje, no ocijenjeno je da isto još uvijek nije pretjerano dramatično i nije ukazivalo na potrebu intervencije u tekućoj 2012. godini.

No, praćenjem i evidencijom legala tijekom jeseni gore navedeni predjeli s daljnjim povećanjem legala po jedinici površine zasigurno će biti predmet tretiranja u 2013. godini kao i neke druge površine na području šumarija Đakovo i Levanjska Varoš, kao i u biskupijskim privatnim šumama sa kojima gospodari tvrtka "Sunčane šume".

Biljne bolesti (GLJIVE - fungi)

Hrastova pepelnica - (Microsphaera alphitoides Griff et. Maubl.)

Napad ove bolesti i suzbijanje je vršeno na podmlatku i dijelom na mladiku, traktorskim atomizerima na ukupnoj površini od **46,06** ha sa fungicidima Amistar extra 280 SC i Artea plus.

Usljed suše i visokih temperatura sa rijetkim i sporadičnim padavinama, tretiranje, tj. zaštita na poniku i pomlatku započela je u lipnju, što je inače u šumarskoj praksi uobičajeno, a nastavilo se kroz čitavo ljetno razdoblje do jeseni. Korištena sredstva su i ove godine u rasadniku bila: Topas 100 EC; Rubigan EC; Tilt 250 EC (u rasadnicima), a Amistar extra, Artea plus (u šumarstvu), djelomično uz dodatak Chromovita svim navedenim sredstvima (zajedno s tretiranjima u rasadnicima).

Rak kore - odumiranje kore (*Dothichiza populea* Sacc. et. Briard.); **rđe topola** - (*Melampsora* sp., *M. alli populina* Kleb. i *M. larici populina* Kleb.) i **smeđa pjegavost topola** - (*Marsonina populi - nigre* Kleb.) predstavljaju i nadalje glavne gljive koje uzrokuju zastoj razvoja i rasta topolovih stabala, gubitak prirasta - drvne mase, kako u sastojinama tako i u plantažama i intenzivnim kulturama topola, uz svesrdno sudjelovanje Tripsa na istim stablima kao djelovanje - prisustvo gljive iz reda *Peronosporales* - rod *Phytophthora*.

Pljesni - gljive na žiru (*Alternaria* spp., *Fusarium* spp., *Penicillium* spp. *Botrytis* spp.).

Tijekom 2012. godine prikupljanje žira bilo je slabo i količinski malo budući da je i ova godina bila jedna od sušnijih godina bez padavina, a zasigurno je jednim dijelom kumovao i kasni mraz tijekom travnja mjeseca, osobito kada je u pitanju hrast lužnjak (*Quercus robur*) - sakupljeno je **1181,00 kg**, dok se hrast kitnjak (*Quercus petraea*) nije sakupljao. Navedene količine (po sakupljanju i otkupu) odmah su bile tretirane s fungicidom **Cuprblau Z** u količini od **2,0 kg** tj. u dozi od **1 - 1,5 kg** na 1.000,00 kg žira (u smislu preventive - prvenstveno zbog gljivičnih patogena), te neposredno iza toga zasijane u samim sastojinama i rasadniku.

Od biljnih bolesti značajno je spomenuti pojavu hrastove pepelnice ne poniku i podmlatku na površini od 317,83 ha na području šumarija Donji Miholjac i Koška. Površina je avionski tretirana fungicidom Artea plus.

4.3. Štete od divljači

U 2012. godini kao i prethodne godine bilo je znatnih šteta. Najveći su problemi i nadalje u lovištima privatnih lovoovlaštenika za koja postoje ugovori o zakupu - koncesiji, a daleko manji u zajedničkim lovištima županije kojima gospodare Lovačka društva tj. udruge.

Gore navedeni subjekti i ove godine izbjegavali su u potpunosti izvršiti svoje obveze glede ograđivanja dijelova šume (odjela ili odsjeka) ili čuvanja, popravka ograde (električnih pastira), zaštite (individualno) ograđenih sadnica u kojima je provedena obnova, što je rezultiralo vrlo visokim postocima oštećivanja sadnica topole, hrasta, jasena i crnog oraha od strane jelenske i srneće divljači. Nepostavljanje, tj. nesudjelovanje u nabavi materijala za skupne ograde kada je u pitanju zaštita i sprečavanje ulaska divljih svinja u odjele koji su se podsijali žirom, kao zahvatom i uzgojnom mjerom obnove predmetnih hrastika, kao i ostavljanje prilikom lova otvorenih kapija u navedenim odjelima dodatno je doprinijelo povećanju razine šteta. Bilo je i pojava ponovljenih šteta na istim površinama - šumarije B. P. Selo, g. j. "Jagodnjačke šume", odjel 35b, gdje je oštećeno i uništeno 539 kom. sadnica (na 1,97 ha) i u odjelu 44b gdje je evidentirano 285 kom sadnica (na 1,04 ha) topole 2/2 i 2/3, te u GJ "Torjanačke šume" u odjelu 65d sa 234 kom sadnica (na 0,86 ha) također topole, pri čemu predmetne štete u direktnom trošku iznose 263.872,00 kn.

Problem predjela Repnjak, skupnom ogradom zaštićenog dijela GJ Jagodnjačkih šuma i dalje je aktualan, budući da divljač koja se u njemu nalazi, a bila je zatočena prilikom podizanja predmetne ograde, nikad nije istjerana, odstranjena ili na bilo koji drugi način uklonjena, te stoga nije niti čudno što su štete na sadnicama koje su tu posađene (hrast, jasen, topole) i nadalje prisutne, tj. permanentne. U šumariji Darda, predjelu Koha, odjeli 85b; 87b; 98a,b,c,d; 99c; 100a; 100d i 101a; 85b; 87b; nastavljeno je s uništavanjem pomlatka i mladika hrasta, te sadnica crnog oraha kao i pojedeni žir koji je trebao biti dodatna potpora prirodnoj obnovi, tj. postizanju optimalnog brojnog stanja ponika od 6 - 8 biljaka po m², no, prekobrojno stanje divljači, neadekvatna briga oko ishrane i zaštite pojedinih dijelova šume od strane lovoovlaštenika, kao i dodatan broj jedinki jelenske divljači koji svojim redovnim migracijama uskače preko uskočnih rampi dodatno proširuje postojeće probleme zaštite, te stoga u krajnjem ishodu i obnove, tj. podizanja sastojina.

Šumarija Valpovo također je tijekom jeseni 2011. i tijekom 2012. godine, vršila zaštitu bačenog sjemena žira - hrasta lužnjaka u svrhu potpomognute obnove podizanja hrastove sastojine - ponika, te je kao preventivnu zaštitu od divljači, a prije svega od divljih svinja (s kojima gospodari lovačko društvo iz Koške) o vlastitom trošku kupilo i apliciralo, tj. postavilo repelentne trake natopljene sredstvom Hukinol, u GJ Valpovačke nizinske šume, odjel 39a, u površini od 15,87 ha. Nažalost ovaj vid zaštite nije dao adekvatno zadovoljavajuće rezultate budući da je bačeni žir gotovo u stopostotnoj količini pojedeni.

Razlog zasigurno leži u prenamnoženosti divljih svinja na tom prostoru kao i nedostatak sjemena žira u susjednim odsjecima budući da je djelomično zbog suše, a i neplodne - nesjemene godine i malog uroda predmetni odsjek bio jedini izvor hrane, tj. hrastovog žira, te stoga iste nisu prezale od nikakvih vrsta nefizičke zaštite.

Tijekom 2012. godine, kao i prethodnih, nastavljeno je sa provođenjem aktivnosti izrade i obnove potpisivanja Ugovora o međusobnoj suradnji između lovoovlaštenika državnih lovišta i lovačkih društava kao lovozakupnika županijskih lovišta s Hrvatskim šumama. Iznos zasad utužene štete kao i potraživanja za troškove materijala i djelom podizanja ograde za 2012. godinu iznosi 796.000,00 kn.

Uz potporu Odjela lovstva u okviru Ministarstva poljoprivrede, te intenzivnijim kontaktima i razgovorima (predloženih članova komisija iz ugovora) uz uvažavanje i provedbu radova na temelju godišnjih planova, kako Lovne tako i Šumsko - gospodarske osnove, nadamo se poboljšanju i unaprjeđenju rada između ugovorenika, no, zasigurno i potrebom smanjenja brojnog stanja svih vrsta divljači, osobito unutar predmetnih "ograđenih" lovišta u posjedu privatnih lovoovlaštenika.

4.4. Glodavci - (miševi i voluharice)

Suzbijanje glodavaca tijekom 2012. godine se provodilo u skladu i po odobrenju od strane Ministarstva kulture, tj. zaštite prirode, te nam je omogućeno korištenje Brodilon mamca u proljetnom dijelu, a za provedbu jesenjeg dijela zaštite pribavljeno je sredstvo SOREXA CEBO koje se primjenjuje u nekim zemljama EU, a isto je odobrilo i naše Ministarstvo.

Razlog samo djelomičnih preventivnih i kurativnih mjera zaštite leži u zabrani korištenja - primjene Rodenticida - Faciron forte mamaka (čija je aktivna tvar KLORFACINON), kao i spoznaja da i aktivna tvar kod Brodilon mamaka (aktivna tvar BROMADIOLON) također se nalazi na listi zabranjenih sredstava u odnosu na FSC certifikaciju i spisak EU.

I ova relativno suha 2012. godina je pogodovala povećanoj brojnosti populacije miševa i voluharica, a što je rezultiralo i znatno većim štetama, osobito u jesenjem i zimskom periodu godine.

Napad glodavaca, kako šumskih, tako i poljskih miševa, te vodene voluharice ipak je bio uočen i evidentiran u šumariji Darda (na 11,38 ha) i Đakovo (na 14,33 ha), te u istima i preveniran na mladom hrastu - mladiku, kao i na svim površinama koje su se pripremale za podsijavanje i obnovu žirom.

4.5. Korovi

Zeljasti korovi kao i nepoželjne vrste drveća i grmlja suzbijani su i ove godine kako u pripremi staništa za sadnju, tako i u njegama mladika. Na šumarijama BP Selo, Darda, Đakovo, Osijek i Valpovo, ukupno je tretirano **139,48** ha, te tom prilikom od sredstava korišteni su totalni neselektivni herbicidi kao što je Tordon 22k i Ouragan system 4, te ukupno utrošeno **262,00** litre. Također su u okviru istih vršene i kemijske njege podmlatka.

5. EKOLOGIJA

Tijekom 2012. Planom investicija nije planirana izgradnja niti jedne šumske prometnice. Zbog zauzetog stajališta intenzivne štednje i smanjenih investicijskih sredstava ocjenjeno je da će biti dovoljno da se na svim šumarijama kupi i ugradi 5000 m³ kamena, te na taj način izvrši sanacija postojećih šumskih cesta i putova.

Osim toga nastavljeni su radovi na velikim gradilištima kapitalnih investicija čija je realizacija organizirana na području naše uprave (na šumariji Valpovo i Darda) - koridor **Vc**, čija je dionica od Osijeka do B. Manastira, točnije do mađarske granice, a glavni radovi obavljaju se na pripremi realizacije podizanja mostne konstrukcije u dužini od 2.546 m, što će ujedno predstavljati najduži most u ovom dijelu Evrope, tj. Balkana.

Pored navedenog i nadalje je evidentan trend povećanja zahtjeva za posebnim uvjetima građenja, odnosno izdavanja suglasnosti, kako za rekonstrukcije postojećih lokalnih i županijskih cesta, tako i za gradnju novih, te je tijekom 2012. obrađeno 76 predmeta. Izdavani su uvjeti građenja za sve objekte koji se grade u šumi ili 50 m do šume, nastojeći ispoštovati zakonom određenu vremensku granicu rješavanja, tj. izdavanja dotičnog dokumenta - pravovremeno i u skladu sa člankom 37. Zakona o šumama i Zakona o građenju.

Fenološka motrenja - u šumi kao i u rasadnicima uredno su vršena, a podaci su poslani na Šumarski fakultet u Zagreb, te na Šumarski institut Jastrebarsko.

Ekoloških incidenata - nije bilo.

Zbrinjavanje otpada

I nadalje se, kao i proteklih godina, vodi briga o zbrinjavanju svih vrsta ulja i zauljenog otpada (filteri, hidraulična crijeva, zauljene krpe, ambalaža i ambalaža od boja). Urednom provedbom novog Pravilnika o gumama, stare gume se sada odvoze i zbrinjavaju o trošku dobavljača. Praćenje svih potrebnih očevidnika se i dalje nastavlja.

Također su se tijekom 2012. godine koristili podaci za popunjavanje i provedbu ROO, a koji su se prošle godine u prosincu mjesecu po započetoj sezoni grijanja angažiranjem službe "Zavoda za unapređenje i sigurnost" Osijek na izmjeri i pregledu kotlova bili obvezni kontrolirati po Zakonu o sigurnosti i zaštiti zdravlja. Na temelju njihovih izmjera redovito se podnose izvješća o emisijama plinova i polutanata u okoliš meritornim službama (odnosi se na kotlovnice veće od 50 KW) i ministarstvu kroz unos podataka iz programa ROO.

Kontrola otpadnih voda vrši se prema ugovoru 2 puta godišnje od strane nadležne ustanove "Vodovod" Osijek, R. J. "Kanalizacija". Kontrolom provedbe (od strane naše interne kontrole kao i eksperata međunarodne komisije), tj. primjene uzusa na temelju FSC-certifikata kojeg posjeduje naša firma, nastojimo ne koristiti kemijska kao i tehničko - kemijska sredstva u šumi i na šumskom zemljištu. Baziramo se na primjeni bioloških (Foray 48 B) i biotehničkih (Match 0,50 EC, Dimilin SC 48) sredstava, svjesni da za dio zaštite od bolesti i insekata nemamo adekvatne biološke ili kemijske inačice u zaštiti šuma.

Zaštita u rasadnicima po zasad donesenim propisima ne ograničava promet, primjenu i korištenje opasnih kemikalija po čl. 42. Zakon o kemikalijama ("Narodne novine" broj 150/05.), a na temelju činjenice da UŠP Osijek posjeduje objekt - Centralno skladište za kemikalije (rasadnik Višnjevac) sa svim pratećim i zakonom predviđenim inventarom, te je na temelju primjene ispoštivanog članka uspjela ostvariti potreban nivo u kvalitetu provedbe proizvodnog procesa u zaštiti šuma kao i zaštiti djelatnika koji rade s kemikalijama.

Potrebno je također naglasiti da je u funkciju **hladnjača** čija se svrha i namjena treba ogledati u omogućavanju provedbe i primjene sofisticiranijih oblika proizvodnje u šumskom rasadničarstvu.

Protupravna prisvajanja u 2012. god (šumske štete)

Na području uprave šuma **2012.** god. utvrđeno je **63** šumske krađe - bespravnog prisvajanja s ukupnom drvnom masom od **894,83 m³**, čija je ukupna vrijednost iznosila po primjeni šumsko odštetnog cjenika **447.054,17** kuna. To u odnosu na 2011. god. iznosi **185%** u broju prekršitelja; **213%** u naturalnom obliku - m³ i **309%** u financijskom iznosu - kunama. Svi slučajevi su evidentirani u Očevidnik šumskih šteta i u skladu sa zakonskom procedurom prijavljeni nadležnoj postaji MUP-a na daljnju obradu. Odštetni zahtjevi su u postupku.

Tablica 17: Podaci protupravnog prisvajanja po šumarijama za 2012. god.

ŠUMARIJA	BROJ SLUČAJEVA	DRVNA MASA m³	IZNOS ŠTETE U KN
Osijek	21	397,66	160.988,12
Valpovo	2	24,76	24.590,76
Đakovo	4	34,47	6.114,81
L.Varoš	11	104,55	49.339,21
Batina	12	185,13	132.773,14
Darda	13	148,26	73.248,13
UKUPNO	63	894,83	447.054,17

Izvor podataka: Uprava šuma Podružnica Osijek

U 2012. godini evidentirane su šumske krađe u UŠP Našice po šumarijama kako slijedi:

Tablica 18. Otuđena drvna masa u UŠP Našice

ŠUMARIJA	DRVNA MASA m ³	IZNOS ŠTETA U KN
D. Miholjac		
Đurđenovac	48,57	97.006,48
Koška	15,19	5.572,05
Našice	235,44	285.952,22
UKUPNO	299,20	388.530,75

Izvor podataka: Uprava šuma Podružnica Našice

Ekološke akcije i aktivnosti

U 2012. godini organizirano je nekoliko ekoloških akcija - kontakata s raznim nevladinim i sportskim udrugama i školama:

Sudjelovanje na županijskom sastanku u gradskoj vijećnici D. Miholjca u svezi zaštićenog parka prirode "PODPANJ",

- Sudjelovanje u radu Savjeta za prostorno uređenje, graditeljstvo i zaštitu okoliša, (Hrvatska gospodarska komora i ekološko društvo "Zeleni Osijek"),
- Suradnja i sastanak J.U.P.P. - "Kopački rit" i UŠP - Osijek u svezi projekta restauracije staništa i dr.

6. PODACI O DJELATNOSTIMA LOVSTVA

Na Osječko-baranjskoj županiji "Hrvatske šume" gospodare s tri lovišta i jednim uzgajalištem divljači. Budući da se lovstvom gospodari na dvije Podružnice slijedi odvojeni prikaz za svaku UŠP posebno.

6.1. UPRAVA ŠUMA PODRUŽNICA OSIJEK

Uprava šuma podružnica Osijek provodi lovno gospodarenje u državnim lovištima br. XIV/9 "Podunavlje - Podravlje" površine 26.810 ha, br. XIV/1 "Breznica" površine 7.906 ha i uzgajalište divljači br. XIV/6 "Kujnjak" površine 764 ha, a temelji se na propisu Lovno gospodarskih osnova i Programa uzgoja divljači u uzgajalištima.

a) Brojno stanje krupne divljači:

- jelen obični 1.609 grla
- jelen lopatar 27 grla
- srna obična 299 grla
- divlja svinja 1227 grla

b) Mogući odstrjel krupne divljači:

- jelen obični 428 grla
- jelen lopatar 27 grla
- srna obična 74 grla
- divlja svinja 1.100 grla

c) Smještajni kapaciteti mogući u četiri lovačke kuće (Kondrić, Monjoroš, Čošak šume i Zlatna greda) s 43 ležaja.

Nastavljeno je provođenje monitoringa i terapije liječenja jelenske divljači protiv velikog američkog jetrenog metilja, sukladno ugovoru o stručnoj suradnji Veterinarskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu i "Hrvatskih šuma" d.o.o. - Zagreb.

6.2. UPRAVA ŠUMA PODRUŽNICA NAŠICE

a) Brojno stanje krupne divljači:

- jelen obični   56 grla
- srna obična   74 grla
- divlja svinja   50 grla

b) Mogući odstrjel krupne divljači:

- jelen obični   16 grla,
- srna obična   26 grla,
- divlja svinja   60 grla.

c) Smještajni kapaciteti su jedna lovačka kuća sa šest ležaja

7. SMJERNICE BUDUĆEG GOSPODARENJA

Šume su jedini prirodni samoobnovljivi resurs i uz svoje općekorisne funkcije zaslužuju brigu cijele zajednice. Gospodarenje šuma se mora temeljiti na načelima šumarske znanosti i zakonskim propisima.

Obnova šuma mora se vršiti na zakonitostima prirodne obnove (oplodne sječe). Umjetna obnova autohtonih sastojina treba se obaviti samo na onim površinama koje se zbog poremećene strukture sastojine i ekoloških uvjeta ne mogu prirodno pomladiti. Prirodne šume su najstabilnije, najotpornije na negativne vanjske čimbenike, proizvode najveću i najkvalitetniju drvenu masu te kompleksno utječu na zaštitu okoliša. Sanacija oštećenih sastojina te uzgojni radovi njege, čišćenja, prorjeda i zaštite moraju se provoditi stručno i na vrijeme.

Šume uz rijeke Dravu i Dunav trebaju se rajonizirati, odnosno, na području gdje nema ekonomske opravdanosti intenzivnog uzgoja plantaža i kultura topola i vrba treba održavati prirodnu šumu.

Površine šumskog zemljišta (neobraslo proizvodno) kojih ima 15.409,39 ha na području Županije trebalo bi, tamo gdje su pogodni uvjeti, u idućim razdobljima pošumiti. Isto tako, sva marginalna poljoprivredna zemljišta na području Županije trebalo bi, gdje je to moguće, privesti šumskoj kulturi. To bi trebao biti dugoročan program koji bi osim dinamike izvođenja radova trebao imati osigurane i izvore financiranja radova pošumljavanja izvan propisa osnova gospodarenja.

Industrijska postrojenja koja nemaju uređaje za pročišćavanje zraka i vode trebala bi iste i ugraditi, a ona koje ih imaju, staviti ih u funkciju.

Kod regulacijskih zahvata vodnog režima treba voditi računa da promjene razine podzemne vode negativno utječu na zdravstveno stanje šuma. Sukladno tome, trebaju se usuglasiti interesi vodoprivrede, šumarstva i poljoprivrede, a u cilju očuvanja i zaštite okoliša.

Naš okoliš ugrožavaju nesavjesni pojedinci stvarajući divlje deponije smeća uz rubne dijelove šuma pa čak i u samoj šumi, kao i nepažljivo paljenje korova. Apeliramo na članove županijske skupštine da se svaki u svojoj domeni uključi u rad na čuvanju šuma i da tu moralnu obvezu svako prenese na što veći broj građana.

FSC CERTIFIKAT

"Hrvatske šume" d.o.o. stekle su pravo na prestižni FSC certifikat za gospodarenje šumama. Prema definiciji FSC akreditirana certifikacija znači da se šumom gospodari prema strogim ekološkim, socijalnim i ekonomskim standardima. Ovim je činom okrunjen višegodišnji vrijedan rad mnogih ljudi u ovoj organizaciji koji su uložili veliki trud kako bi se ovaj dugotrajan proces doveo do završnice. FSC certifikat predstavlja veliku čast kojim se međusobno priznaje da je način gospodarenja šumama "Hrvatskih šuma" u skladu sa strogim kriterijima. Ovim hrvatsko šumarstvo ulazi u sam vrh svjetskih trendova, jer s obzirom da je po FSC sustavu certificirana cjelokupna površina državnih šuma, to u svjetskim razmjerima predstavlja izuzetan rezultat.

ŠTO JE FSC CERTIFIKAT?

Općenito je prihvaćeno da se bogatstvom šuma i pripadajućom zemljom treba upravljati na način da se poštuju sociološke, ekonomske, ekološke, kulturne i duhovne potrebe sadašnjih i budućih generacija. Štoviše, povećana društvena svijest o uništavanju i degradaciji šuma dovela je do toga da se potrošači žele osigurati da kupovinom drveta i drugih proizvoda šume neće doprinijeti tom uništavanju, već pomoći očuvanju šumskog bogatstva za budućnost. Odgovarajući na takve zahtjeve pojavile su se međunarodne organizacije koje su izradile standarde koje je potrebno zadovoljiti kako bi se steklo pravo na zaštićenu markicu koja onda diferencira proizvode koji su nastali odgovornim gospodarenjem šumama u odnosu na one koji to nisu.

U tom su smislu izrađene procedure kojima se ispituje da li određeni upravitelj šume (pravna ili fizička osoba zadužena za gospodarenje određenim šumskim površinama) poštuje odredbe međunarodno priznatog standarda za certifikaciju. Općenito FSC standard je zasnovan na načelima i kriterijima koje uravnoteženo vode brigu o ekonomskim, socijalnim i ekološkim komponentama gospodarenja šumama. Certifikat može izdati samo od FSC centrale ovlaštena organizacija (u slučaju HŠ to je britanska tvrtka Soil Association Woodmark), koja obavlja inspekciju organizacije, te uvidom u dokumentaciju i stanje na terenu utvrđuje stupanj usklađenosti sa standardom. FSC certifikat se izdaje na **pet godina**, a podložan je godišnjim monitoring posjetima.

ŠTO JE FSC?

Vijeće za nadzor šuma (**The Forest Stewardship Council - FSC**) je međunarodno tijelo koje pojedinim organizacijama daje dozvolu za izdavanje certifikata i time garantira za autentičnost njihovih nalaza. Cilj je programa FSC da se promovira ekološki odgovorno, društveno korisno i ekonomski održivo gospodarenje u šumama u svijetu na način da se ustanovi opće poznati standard koji će se priznati i poštivati putem Principa odgovornog šumarstva.

FSC je osnovan 1993. godine uz potporu glavnih ekoloških nevladinih udruga, kao što su World Wildlife Fund, Friends of the Earth i Greenpeace. To je nevladina udruga sa sjedištem u Oaxaci, Mexico, certifikate izdaje putem ovlaštenih tvrtki i do sada je izdano oko 450 certifikata u 56 zemalja svijeta. U slučaju "Hrvatskih šuma" taj je certifikat izdala tvrtka Woodmark Soil Association iz Velike Britanije.

CERTIFIKACIJA ŠUMA U "HRVATSKIM ŠUMAMA"

"Hrvatske šume" su aktivno uključene u proces certifikacije od 2000. godine. U početku su nositelji certifikata bile pojedinačne uprave šuma, da bi kasnije u sklopu toga procesa HŠ obavile certifikacijski pregled cjelokupne površine kojom gospodare. Na osnovi toga izdan je zajednički certifikat za cijelu grupu koja se sastoji od 16 članova (Uprava šuma - Podružnica).

Izdavanjem zajedničkog certifikata prestaju važiti četiri pojedinačna certifikata koji su bili izdani za Vinkovce, Delnice, Zagreb i Bjelovar.

Jedinstveni broj certifikata je SA - from/coc - 1212, on vrijedi za sve Uprave šuma - Podružnice i na njega će se pozivati svi daljnji prerađivači drva koji su sirovinu nabavili od "Hrvatskih šuma". Isti je obnovljen na još pet godina i ima važnost od 17. 10. 2012. do 16. 10. 2017. godine.

Korištenjem certifikata, FSC zaštićenog znaka i COC broja je strogo regulirano pravilima FSC-a i zabranjena je svaka zloupotreba.

GRUPNI SUSTAV CERTIFIKACIJE ŠUMA

U "Hrvatskim šumama" je organiziran grupni sustav FSC certifikacije šuma. U tom sustavu ovlašteni certifikator prenosi na grupnog upravitelja ("Hrvatske šume") koji onda osigurava svojim internim sustavom da se svi članovi grupe (uprave šuma - podružnice) pridržavaju FSC standarda. Grupni sustav FSC certifikacije u HŠ je trenutačno najveći u svijetu. U tom slučaju ovlašteni certifikator (S.A. Woodmark) obavlja monitoring cijele grupe i povremeno slučajno odabranog člana. Ime ove sheme je "Hrvatske šume" - grupna shema za FSC certifikaciju šuma (HŠ - GS).

ZAKLJUČAK

Neophodno bi bilo prići još intenzivnijem razminiranju miniranih šumskih površina. Iz ranijeg teksta je vidljivo kako je na području Uprave Šuma Podružnica Osijek, u razdoblju 1999. - 2012. godine, razminirano ukupno 14.587.852 m². Za taj obim posla je utrošeno ukupno 140.206.073 kn (od toga je samo u 2012. godini utrošeno 8.341.837 kn). Ovaj tempo razminiranja šumskih površina je vrlo spor. Za razminiranje je ostalo još 10.346 ha šumskih površina. Sukladno prethodno navedenom neophodno bi bilo pronaći nove izvore financiranja za razminiranja miniranih šumskih površina kako bi se taj tempo ubrzao, te se predmetnim površinama moglo početi neometano gospodariti.

Sva marginalna poljoprivredna zemljišta na području Županije trebalo bi privesti šumskoj kulturi. To bi trebao biti dugoročan program koji bi osim dinamike izvođenja radova trebao imati osigurane i izvore financiranja radova pošumljavanja izvan propisa osnova gospodarenja. Na taj bi se način povećala šumovitost naše Županije koja je ispod državnog prosjeka.

Skrenuti pozornost na čuvanje šuma, te tu moralnu obvezu prenositi na što veći broj građana. Ovu akciju je nužno početi provoditi od najranijeg doba (vrtić, predškole, škole) u suradnji s ekološkim odjelima pojedinih Podružnica.